

Oponentský posudek
na disertační práci pana Mgr. ADAMA HORÁLKA
Etnicita Číny – kdo je Hui a kdo Dungan?

Mgr. David Uher, PhD.
Katedra asijských studií
Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

V úvodu tohoto svého posudku bych rád vyjádřil osobní uspokojení tématem, které doktorand pro svou disertační práci zvolil: otázka etnicity je v obecné sinologické literatuře zatím přehlížena a v čínské etnologii převažují významným způsobem studie zabývající se většinovým, tj. hanským etnikem. Čínské práce se navíc programově vyhýbají hodnocení vztahu etnicity a politiky; práce mimočínské tomuto vztahu naopak přikládají přespřílišný význam. Mgr. A. Horálek se mu věnuje harmonicky a systémově, vznáší mnoho podnětných otázek, nalézá neméně podnětná řešení a dochází tak k velmi originálním závěrům. Názorově je mi blízká zejména ta část doktorandovy práce, v níž velice jasně deklaruje skutečnost, že etnicita není politickým konceptem, politika podle něj pouze spoluvytváří její kontext (II.3.2). Sympatizuji, mohu-li to takto říci, s doktorandovým konceptem etnicity jako sekundární identity.

V celé práci pro sebe nacházím řadu dalších stimulů především proto, že se systematicky a do hloubky zabývá etnicitou Číny, a to nejen primárně ze synchronního, ale i z diachronního hlediska. Osobně se domnívám, že nesmírně přínosný je nejen čínský pohled na problematiku, ale i popis sovětského/ ruského chápání etnicity a jejich komparace s koncepty západními. Z metodického hlediska si velmi cením doktorandova srovnání etnicit vycházející z precizní analýzy jejich šesti komponentů, tj. prostoru, času, jazyka, náboženství, rodiny (v doktorandově pojetí příbuzenství) a ekonomiky. Neméně inspirativní je doktorandův výklad etnicismu (II.1.2). Nezpochybnitelným vrcholem doktorandovy práce, v němž se sbíhají teoretické roviny částí II a III, etnicity obecně a etnicity Číny, je komparační příkladová studie, tj. zevrubná analýza etnicity Huiů a Dunganů. Pouze na první pohled banálním je doktorandovo zjištění pregnančně formulované v závěru práce, že zatímco Huiové jsou náboženskou skupinou, Dungané jsou skupinou spíše jazykovou. Z doktorandova zevrubného a nadmíru uspokojivého popisu vyplývá naprosto přelomové a nové zjištění, že se obě etnické skupiny utvářely v důsledku dlouhodobého působení odlišného prostředí nikoliv politiky. Samotná čínská sinologická enkláva si začíná význam nehanských etnických skupin

uvědomovat především díky zájmu vědců ze zahraničí. I v kontextu tohoto konstatování lze volbu tématu práce Mgr. A. Horálka hodnotit jako velice moudrou, vylučující jakékoliv pochybnosti o původnosti předkládané práce. I proto se domnívám, že Mgr. A. Horálek předkládá komisi kvalitní odborné dílo, které i do sinologie vnáší nové poznatky a pohledy, jež korigují komplex našich dosavadních znalostí a vědomostí. Za nejzásadnější považuji v tomto smyslu diplomantovo konstatování, že je panhuismus nepolitickým etnickým hnutím. V neposlední řadě chci na tomto místě poukázat na aplikabilitu předkládané disertační práce, která disponuje četnými interdisciplinárními přesahy. Komisi proto jistě nepřekvapí mé doporučení práci publikovat nejen v češtině, ale i v angličtině.

Disertační prací autor prokazuje schopnost zpracovat zvolený odborný problém s mezioborovým přístupem a závěry. I v tomto smyslu je, domnívám se, předkládaná práce navýsost zdařilá. Doktorand se jako etnolog musel při zpracování tématu utkat s nelehkým úkolem interpretovat texty v mnoha nejen evropských jazycích. Úctyhodná je šíře diplomantova rozhledu prezentovaná více než třiset položkovou bibliografií práce. Jako sinolog musím nicméně především ocenit hloubku pochopení práce s textem v čínštině. Stěžejní a zásadní novum, které práce přináší, je v tomto smyslu zejména doktorandova analýza pojmu **minzu** jako nástroje administrativní kontroly (III.2.2) a následné organické propojení této analýzy s textem dalšího výkladu, postaveného na základě precizního zvládnutí odborné sinologické literatury k tématu. Nenacházím nedostatky v přílohové části „Stručný slovník použitých termínů“ (VIII.1) a nadmíru pozitivně hodnotím jednoduchou, přesto však jasnou a téma zcela vyčerpávající část „Transkripce“ (VIII.2); právě v transkripci bych od doktoranda jako nesinologa nedostatky očekával. Jsem potěšen, že toto mé očekávání nedošlo naplnění. Současně velice kladně hodnotím doktorandovu důslednost a korektnost ve vztahu k výsledkům výzkumu jiných badatelů.

Co se týče obsahu, podtrhuji především systémové uchopení a zpracování tématu. Doktorand stanovuje nejdříve metodické a metodologické přístupy, které klade do širších souvislostí. Nehistorizuje však, ale podle mého soudu vytváří solidní myšlenkový rámec své práce, kterým svůj výklad činí nejen logický ale i pro neetnologa srozumitelný: preludiem je mu tvorba konceptu vhodného pro komparaci odlišných etnicit. Již v této části práce je zřejmé, že má doktorand na zřeteli budoucí definici etnicity v čínském kontextu. Doktorand následně organicky navazuje vyústěním a logickým popisem etnicit Huiů a Dunganů. Tato maximálně systematická struktura práce tak současně usnadňuje orientaci v jistě velmi přehledně

členěném textu. Kladně hodnotím kvalitativně i kvantitativně rovnoměrné rozdělení jednotlivých částí práce a jejich organickou provázanost. S takovým množstvím fotografií, grafů, tabulek a map, které ještě zřetelněji objasňují popisovanou problematiku, se v disertačních pracích setkávám opravdu jen velmi zřídka.

Z hlediska formy, nemám k práci Mgr. A. Horálka zásadních výhrad. Právě naopak. Snad členům oborové komise případně zbytečné při obhajobě disertační práce tuto skutečnost tolik zdůrazňovat, ale je to právě forma, která bývá doktorandy podceňována: nezřídka bývají předkládány práce, které jsou sice svým obsahem vyhovující, ale formálně zcela nedostatečné. Přitom právě formální dokonalost zpracování tématu je dovedností, kterou by si měl student osvojit již při kompilaci bakalářské práce tak, aby se mu stala přirozeností při zpracování práce magisterské případně doktorské. Uchopení formy práce je současně základní dovedností, kterou absolvent nejčastěji upotřebí v každodenní praxi, především při závěrečném zpracování jakéhokoliv textu. Navíc je to právě nedokonalá forma, která mezi prvními ovlivní celkový dojem čtenáře. Zanedbání formy je povětšinou způsobeno tlakem v závěru přípravy disertační práce, kdy není věnován dostatečný časový prostor korekturám. To ovšem neplatí pro práci Mgr. A. Horálka. Právě proto zdařilou formu jeho práce společně s její vysokou jazykovou úrovní na tomto místě znovu zdůrazňuji a kladně hodnotím.

Práci Mgr. A. Horálka *Etnicita Číny – kdo je Hui a kdo Dungan?* považuji za metodologicky, obsahově i formálně velice zdařilou. Doktorand na základě bohatého dokladového materiálu a vědeckých metod podle mého názoru prokazuje značnou vědeckou vyzrálou, schopnost a připravenost samostatně vědecky pracovat. Předkládaná disertace je vědecky přínosnou, a to nejen samotným tématem, které je zpracováváno s velkou erudicí. Tato studie podle mého názoru splňuje požadavky kladené na disertační práci a doporučuji ji proto k obhajobě před oborovou komisí.

v Olomouci, 14. září 2011